

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW**

DELEGATURA w ŁODZI

Aleja Piłsudskiego 8
90-051 Łódź, P - 73
Tel. (0-42) 636-36-89, Fax (0-42) 636-07-12
E-mail: lodz@uokik.gov.pl

RŁO/61-9/05/MN-

Łódź, dnia 15 kwietnia 2005 r.

DECYZJA Nr RŁO 11/2005

Na podstawie art. 23c ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2003 r. Nr 86 poz. 804, zm. Dz. U. z 2003 r. Nr 170 poz. 1652, Dz. U. z 2004 r. Nr 93 poz. 891, Dz. U. z 2004 r. Nr 96 poz. 959) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. z 2002 r. Nr 18 poz. 172, Dz. U. z 2003 r. Nr 6 poz. 68), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów wszczętego z urzędu przeciwko Joannie Miller zam. w Łodzi przy ul. Gorkiego 6/8 m. 51, prowadzącej Liceum Profilowane-profil usługowo-gospodarczy dla dorosłych przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra”, Liceum Profilowane-profil usługowo-gospodarczy dla młodzieży przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra”, Technikum Fryzjerskie dla dorosłych przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra”, Technikum Fryzjerskie dla młodzieży przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra”, Policealną Szkołę Fryzjerską dla dorosłych przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra”, Policealną Szkołę Fryzjerską dla młodzieży przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra”, Szkołę Policealną Kosmetyczną dla dorosłych przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra”, Szkołę Policealną Kosmetyczną dla młodzieży przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” - z siedzibą w Łodzi, ul. Piotrkowska 102

- działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

I. Uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów wskazaną w art. 23a ust. 1 ww. ustawy, bezprawne, godzące w interesy konsumentów działanie przedsiębiorcy polegające na stosowaniu w umowach zawieranych ze Słuchaczami i Uczniami wszystkich prowadzonych szkół firmy wprowadzającej w błąd poprzez niezgodne z art. 43³ § 2 Kodeksu cywilnego stwierdzenie, iż umowę zawiera Liceum Profilowane o profilu usługowo-gospodarczym (kosmetyczno-fryzjerskim) przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” w Łodzi, Technikum Fryzjerskie przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” w Łodzi, Szkoła Policealna Fryzjerska przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” w Łodzi lub Szkoła Policealna Kosmetyczna przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” w Łodzi - reprezentowane przez Dyrektora mgr Grażynę Miller - a nie Joanna Miller zam. w Łodzi przy ul. Gorkiego 6/8 m. 51, która jest rzeczywistym podmiotem praw i obowiązków wynikających z tego stosunku prawnego

i nakazuje zaniechanie jej stosowania.

II. Uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, wskazaną w art. 23a ust. 2 ww. ustawy, bezprawne, godzące w interesy konsumentów działanie przedsiębiorcy polegające na:

- 1/ stosowaniu w umowach wzorcowych zawieranych ze Słuchaczami Liceum Profilowanego o profilu usługowo-gospodarczym (kosmetyczno-fryzjerskim) przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” w Łodzi, Technikum Fryzjerskiego przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” w Łodzi, Szkoły Policealnej Fryzjerskiej przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” w Łodzi, Szkoły Policealnej Kosmetycznej przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” w Łodzi - forma zaoczna (dla dorosłych) - w § 3 ust. 4 zdanie drugie umów - postanowienia umownego o treści: *„W przypadku zwłoki Słuchacz zobowiązany jest do zapłaty kary umownej tj. 2 % danego czesnego za jeden dzień zwłoki”*,
- 2/ stosowaniu w umowach wzorcowych zawieranych z Uczniami Liceum Profilowanego o profilu usługowo-gospodarczym (kosmetyczno-fryzjerskim) przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” w Łodzi, Technikum Fryzjerskiego przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” w Łodzi, Szkoły Policealnej Fryzjerskiej przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” w Łodzi, Szkoły Policealnej Kosmetycznej przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” w Łodzi – forma młodzieżowa (dla młodzieży) - w § 3 ust. 4 zdanie drugie umów - postanowienia umownego o treści: *„W przypadku zwłoki Uczeń zobowiązany jest do zapłaty kary umownej tj. 2 % danego czesnego za jeden dzień zwłoki”*,

wpisanego w dniu 20 sierpnia 2004 r. do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego (na mocy wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 26 kwietnia 2004 r., sygn. akt XVII Amc 39/03)

i nakazuje zaniechanie jej stosowania.

III. Uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, wskazaną w art. 23a ust. 2 ww. ustawy, bezprawne, godzące w interesy konsumentów działanie przedsiębiorcy polegające na stosowaniu w umowach zawieranych ze Słuchaczami i Uczniami wszystkich prowadzonych szkół - w § 4 wzorców umów - postanowienia umownego o treści: *„Wpłacone należności nie podlegają zwrotowi tj. wpisowe oraz czesne”*, wpisano w dniu 14 sierpnia 2003 r. do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego (na mocy wyroku Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 24 czerwca 2003 r., sygn. akt XVII Amc 34/01)

i nakazuje zaniechanie jej stosowania.

IV. Uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, wskazaną w art. 23a ust. 1 ww. ustawy, bezprawne, godzące w interesy konsumentów działanie przedsiębiorcy polegające na:

- 1/ wyłączeniu wynikającego z art. 384¹ w zw. z art. 384 Kodeksu cywilnego, obowiązku doręczenia Słuchaczom Liceum Profilowanego o profilu usługowo-gospodarczym (kosmetyczno-fryzjerskim) przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” w Łodzi i Technikum Fryzjerskiego przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” w Łodzi - forma zaoczna - zmienionego wzorca umowy, na mocy postanowienia § 5 umowy o treści: *„ (...) Szkoła zastrzega sobie możliwość zmiany wysokości czesnego, w tym częstotliwości dokonywanych przez Słuchaczy wpłat oraz innych warunków umowy, poprzez wywieszenie pisemnego ogłoszenia na gablocie w holu i sekretariacie lub ustnego powiadomienia przez osobę upoważnioną, skutkującego zmianą treści umowy”*,

- 2/ wyłączeniu wynikającego z art. 384¹ w zw. z art. 384 Kodeksu cywilnego, obowiązku doręczenia Słuchaczom Szkoły Policealnej Fryzjerskiej przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” w Łodzi i Szkoły Policealnej Kosmetycznej przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” w Łodzi - forma zaoczna - zmienionego wzorca umowy, na mocy postanowienia § 5 umowy o treści: „ (...) *Studium zastrzega sobie możliwość zmiany wysokości czesnego, w tym częstotliwości dokonywanych przez Słuchaczy wpłat oraz innych warunków umowy, poprzez wywieszenie pisemnego ogłoszenia na gablocie w holu i sekretariacie lub ustnego powiadomienia przez osobę upoważnioną, skutkującego zmianą treści umowy*”,
- 3/ wyłączeniu wynikającego z art. 384¹ w zw. z art. 384 Kodeksu cywilnego, obowiązku doręczenia Uczniom Liceum Profilowanego o profilu usługowo-gospodarczym (kosmetyczno-fryzjerskim) przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” w Łodzi i Technikum Fryzjerskiego przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” w Łodzi - forma młodzieżowa - zmienionego wzorca umowy, na mocy postanowienia § 5 umowy o treści: „ (...) *Szkoła zastrzega sobie możliwość zmiany wysokości czesnego, w tym częstotliwości dokonywanych przez Uczniów wpłat oraz innych warunków umowy, poprzez wywieszenie pisemnego ogłoszenia na gablocie w holu i sekretariacie lub ustnego powiadomienia przez osobę upoważnioną, skutkującego zmianą treści umowy*”,
- 4/ wyłączeniu wynikającego z art. 384¹ w zw. z art. 384 Kodeksu cywilnego, obowiązku doręczenia Uczniom Szkoły Policealnej Fryzjerskiej przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” w Łodzi i Szkoły Policealnej Kosmetycznej przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” w Łodzi - forma młodzieżowa - zmienionego wzorca umowy, na mocy postanowienia § 5 umowy o treści: „ (...) *Studium zastrzega sobie możliwość zmiany wysokości czesnego, w tym częstotliwości dokonywanych przez Uczniów wpłat oraz innych warunków umowy, poprzez wywieszenie pisemnego ogłoszenia na gablocie w holu i sekretariacie lub ustnego powiadomienia przez osobę upoważnioną, skutkującego zmianą treści umowy*”

i nakazuje zaniechanie jej stosowania.

Uzasadnienie

W dniach od 14 grudnia 2004 r. do 27 stycznia 2005 r. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej Prezes Urzędu) przeprowadził postępowanie wyjaśniające w celu wstępnego ustalenia, czy Joanna Miller prowadząca Europejskie Studium Zawodowe „Anagra” w Łodzi, ul. Piotrkowska 102 korzysta w obrocie z udziałem konsumentów z wzorców umowy zawierających niedozwolone postanowienia umowne. Analiza dokumentów zebranych w toku postępowania dała podstawę do przyjęcia, iż w opisanej sprawie doszło do naruszenia przepisów ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2003 r. Nr 86 poz. 804, zm. Dz. U. z 2003 r. Nr 170 poz. 1652, Dz. U. z 2004 r. Nr 93 poz. 891, Dz. U. z 2004 r. Nr 96 poz. 959) – zwana dalej ustawą o okik, w zakresie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. W związku z powyższym Postanowieniem Nr 1/61-9/05 z dnia 31 stycznia 2005 r. (k-ty 1-3) Prezes Urzędu wszczął postępowanie w sprawie stosowania przez Joannę Miller zam. w Łodzi przy ul. Gorkiego 6/8 m. 51 (dalej Joanna Miller) prowadzącą:

- Liceum Profilowane - profil usługowo-gospodarczy dla dorosłych przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” z siedzibą w Łodzi, ul. Piotrkowska 102,

- Liceum Profilowane - profil usługowo- gospodarczy dla młodzieży przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” z siedzibą w Łodzi, ul. Piotrkowska 102,
- Technikum Fryzjerskie dla dorosłych przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” z siedzibą w Łodzi, ul. Piotrkowska 102,
- Technikum Fryzjerskie dla młodzieży przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” z siedzibą w Łodzi, ul. Piotrkowska 102,
- Policealną Szkołę Fryzjerską dla dorosłych przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” z siedzibą w Łodzi, ul. Piotrkowska 102,
- Policealną Szkołę Fryzjerską dla młodzieży przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” z siedzibą w Łodzi, ul. Piotrkowska 102,
- Szkołę Policealną Kosmetyczną dla dorosłych przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” z siedzibą w Łodzi, ul. Piotrkowska 102,
- oraz Szkołę Policealną Kosmetyczną dla młodzieży przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” z siedzibą w Łodzi, ul. Piotrkowska 102,

praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów polegających na :

1. Bezprawnym, godzącym w interesy konsumentów działaniu polegającym na używaniu w umowach zawieranych z konsumentami – Słuchaczami i Uczniami ww. typów szkół firmy wprowadzającej w błąd poprzez stwierdzenie, iż umowę zawiera Liceum Profilowane o profilu usługowo-gospodarczym (kosmetyczno-fryzjerskim) przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” w Łodzi, Technikum Fryzjerskie przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” w Łodzi, Szkoła Policealna Fryzjerska przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” w Łodzi lub Szkoła Policealna Kosmetyczna przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” w Łodzi reprezentowane przez Dyrektora mgr Grażynę Miller, a nie Joanna Miller zam. w Łodzi przy ul. Gorkiego 6/8 m. 51, która jest rzeczywistym podmiotem praw i obowiązków wynikających z tego stosunku prawnego, co może stanowić naruszenie art. 23a ust. 1 ustawy o okik.
2. Bezprawnym, godzącym w interesy konsumentów działaniu polegającym na stosowaniu w umowach zawieranych :
 - ze Słuchaczami Liceum Profilowanego o profilu usługowo-gospodarczym (kosmetyczno-fryzjerskim) przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” w Łodzi - forma zaoczna, Technikum Fryzjerskiego przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” w Łodzi - forma zaoczna, Szkoły Policealnej Fryzjerskiej przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” w Łodzi - forma zaoczna i Szkoły Policealnej Kosmetycznej przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” w Łodzi - forma zaoczna w § 3 ust. 4 zdanie drugie postanowienia o treści „W przypadku zwłoki Słuchacz zobowiązany jest do zapłaty kary umownej tj. 2 % danego czesnego za jeden dzień zwłoki”,
 - z Uczniami Liceum Profilowanego o profilu usługowo-gospodarczym (kosmetyczno-fryzjerskim) przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” w Łodzi - forma młodzieżowa, Technikum Fryzjerskiego przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” w Łodzi - forma młodzieżowa, Szkoły Policealnej Fryzjerskiej przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” w Łodzi - forma młodzieżowa i Szkoły Policealnej Kosmetycznej przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” w Łodzi - forma młodzieżowa w § 3 ust. 4 zdanie drugie postanowienia o treści „W przypadku zwłoki Uczeń zobowiązany jest do zapłaty kary umownej tj. 2 % danego czesnego za jeden dzień zwłoki”,

stanowiących postanowienie wzorca umowy wpisane w dniu 20 sierpnia 2004 r. (Sygn. Akt XVII Amc 39/03) do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za

niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, co może stanowić naruszenie art. 23a ust. 2 ustawy o okik.

3. Bezprawnym, godzącym w interesy konsumentów działaniu polegającym na stosowaniu w umowach zawieranych z konsumentami - Słuchaczami i Uczniami wszystkich ww. typów szkół w § 4 postanowienia o treści „Wpłacone należności nie podlegają zwrotowi tj. wpisowe oraz czesne” stanowiącego postanowienie wzorca umowy wpisane w dniu 14 sierpnia 2003 r. (Sygn. Akt XVII Amc 34/01) do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, co może stanowić naruszenie art. 23a ust. 2 ustawy o okik.
4. Bezprawnym, godzącym w interesy konsumentów działaniu polegającym na wyłączeniu obowiązku doręczenia:
 - Słuchaczom Liceum Profilowanego o profilu usługowo-gospodarczym (kosmetyczno-fryzjerskim) przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” w Łodzi - forma zaoczna i Technikum Fryzjerskiego przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” w Łodzi - forma zaoczna zmienionego wzorca umowy na mocy postanowienia, wskazanego w § 5 umów dotyczących kształcenia w ww. typach szkół, o treści: „ (...) Szkoła zastrzega sobie możliwość zmiany wysokości czesnego, w tym częstotliwości dokonywanych przez Słuchaczy wpłat oraz innych warunków umowy, poprzez wywieszenie pisemnego ogłoszenia na gablocie w holu i sekretariacie lub ustnego powiadomienia przez osobę upoważnioną, skutkującego zmianą treści umowy”,
 - Słuchaczom Szkoły Policealnej Fryzjerskiej przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” w Łodzi - forma zaoczna i Szkoły Policealnej Kosmetycznej przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” w Łodzi - forma zaoczna zmienionego wzorca umowy na mocy postanowienia umownego, wskazanego w § 5 umów dotyczących kształcenia w ww. typach szkół, o treści: „ (...) Studium zastrzega sobie możliwość zmiany wysokości czesnego, w tym częstotliwości dokonywanych przez słuchaczy wpłat oraz innych warunków umowy, poprzez wywieszenie pisemnego ogłoszenia na gablocie w holu i sekretariacie lub ustnego powiadomienia przez osobę upoważnioną, skutkującego zmianą treści umowy”,
 - Uczniom Liceum Profilowanego o profilu usługowo-gospodarczym (kosmetyczno-fryzjerskim) przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” w Łodzi - forma młodzieżowa i Technikum Fryzjerskiego przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” w Łodzi - forma młodzieżowa zmienionego wzorca umowy na mocy postanowienia umownego, wskazanego w § 5 umów dotyczących kształcenia w ww. typach szkół, o treści: „ (...) Szkoła zastrzega sobie możliwość zmiany wysokości czesnego, w tym częstotliwości dokonywanych przez Uczniów wpłat oraz innych warunków umowy, poprzez wywieszenie pisemnego ogłoszenia na gablocie w holu i sekretariacie lub ustnego powiadomienia przez osobę upoważnioną, skutkującego zmianą treści umowy”,
 - Uczniom Szkoły Policealnej Fryzjerskiej przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” w Łodzi - forma młodzieżowa i Szkoły Policealnej Kosmetycznej przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” w Łodzi - forma młodzieżowa zmienionego wzorca umowy na mocy postanowienia umownego, wskazanego w § 5 umów dotyczących kształcenia w ww. typach szkół, o treści: „ (...) Studium zastrzega sobie możliwość zmiany wysokości czesnego, w tym częstotliwości dokonywanych przez Uczniów wpłat oraz innych warunków umowy, poprzez wywieszenie pisemnego ogłoszenia na gablocie w holu i sekretariacie lub ustnego powiadomienia przez osobę upoważnioną, skutkującego zmianą treści umowy”

co może stanowić naruszenie art. 23a ust. 1 ustawy o okik.

W odpowiedzi na zawiadomienie z dnia 31 stycznia 2005 r. o wszczęciu postępowania (k-ty 4-5) w piśmie z dnia 7 marca 2005 r. pełnomocnik Joanny Miller zgodził się z postawionymi zarzutami i poinformował, iż kwestionowane postanowienia umowne zostały zmienione (k-ty 53-55) i nowe wzorce umów będą stosowane od dnia 15 marca 2005 r. W umowach wzorcowych wprowadzono zapisy, że umowy zawierane są pomiędzy Joanną Miller prowadzącą daną szkołę, a konsumentem zainteresowanym podjęciem kształcenia; w przypadku zwłoki Słuchacz (Uczeń) zobowiązany jest do zapłaty odsetek w wysokości 15 % w skali roku (k-ty 57, 59, 61, 63, 65, 67, 69 i 71); kwota wpłacona tytułem wpisowego nie podlega zwrotowi (k. 57, 59, 61, 63 str.2, 65 str. 2, 67 str. 2, 69 str. 2, 71 str. 2), a kwota wpłacona tytułem czesnego nie podlega zwrotowi w części proporcjonalnej do wyświadczonej usługi łącznie z obowiązującym strony okresem wypowiedzenia; w przypadku rozwiązania umowy przez Słuchacza (Ucznia) na skutek życiowego wydarzenia losowego niezależnego od woli i wiedzy Słuchacza (Ucznia) Szkoła (Studium) może zwolnić od obowiązku uiszczania czesnego w całości lub części po zwróceniu się przez Słuchacza (Ucznia) z pisemnym wnioskiem o zwolnienie z opłat (k-ty 57 str. 2, 59 str. 1-2, 61 str. 2, 63 str. 2, 65 str. 2, 67 str. 2, 69 str. 2, 71 ust. 2). Dodatkowo dodane zostało postanowienie umowne, które umożliwia Słuchaczowi/Uczniowi rozwiązanie umowy za dwumiesięcznym okresem wypowiedzenia. W § 5 wzorców umów wpisano postanowienie umowne, że w przypadku zwiększenia kosztów związanych z utrzymaniem oraz prowadzeniem Europejskiego Studium Zawodowego „Anagra”, Szkoła/Studium zastrzega sobie możliwość zmiany wysokości czesnego, częstotliwości dokonywanych przez Słuchaczy/Uczniów wpłat oraz innych warunków umowy poprzez doręczenie Słuchaczowi/Uczniowi odpowiedniego aneksu do umowy w formie pisemnej, skutkującego zmianą treści umowy (k-ty 57 str. 2, 59 str. 2, 61 str. 2, 63 str. 2, 65 str. 2, 67 str. 2, 69 str. 2, 71 str. 2).

Nowe wzorce umów oraz wzorce aneksów do umów już zawartych stanowią materiał dowodowy przekazany Prezesowi Urzędu pismem z dnia 11 marca 2005 r. (k. 57-72).

W piśmie z dnia 30 marca 2005 r. pełnomocnik Joanny Miller poinformował o doręczeniu Słuchaczom/Uczniom aneksów do obowiązujących umów (k. 76) i przedstawił listę osób, które otrzymały aneksy (k. 77-79) oraz kserokopię odpowiednich stron książki pocztowej, na których odnotowano fakt nadania przesyłek poleconych (k. 80-88).

Prezes Urzędu ustalił następujący stan faktyczny:

Joanna Miller prowadzi następujące szkoły niepubliczne:

- 1/ Liceum Profilowane - profil usługowo-gospodarczy dla młodzieży przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” z siedzibą w Łodzi, ul. Piotrkowska 102, na podstawie decyzji Prezydenta Miasta Łodzi Nr ew. Ed.VII.4321-86/2004 z dnia 27 kwietnia 2004 r. o nadaniu uprawnień szkoły publicznej (k. 10) i zaświadczenia Nr ew. ES.VIII.4320-107/sz.n./2003 z dnia 27 kwietnia 2004 r. o wpisie do prowadzonej przez Prezydenta Miasta Łodzi ewidencji szkół niepublicznych (k. 18),
- 2/ Liceum Profilowane - profil usługowo-gospodarczy dla dorosłych przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” z siedzibą w Łodzi, ul. Piotrkowska 102, na podstawie decyzji Prezydenta Miasta Łodzi Nr ew. Ed.VII.4321-87/2004 z dnia 27 kwietnia 2004 r. o nadaniu uprawnień szkoły publicznej (k. 9) i zaświadczenia Nr ew. ES.VIII.4320-108/sz.n./2003 z dnia 27 kwietnia 2004 r. o wpisie do prowadzonej przez Prezydenta Miasta Łodzi ewidencji szkół niepublicznych (k.17),
- 3/ Technikum Fryzjerskie dla dorosłych przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” z siedzibą w Łodzi, ul. Piotrkowska 102, na podstawie decyzji Prezydenta Miasta Łodzi Nr ew. Ed.VII.4321-88/2004 z dnia 27 kwietnia 2004 r. o nadaniu uprawnień szkoły

- publicznej (k. 11) i zaświadczenia Nr ew. EKF-VI-4320-135-sz.n./2002 z dnia 27 kwietnia 2004 r. o wpisie do prowadzonej przez Prezydenta Miasta Łodzi ewidencji szkół niepublicznych (k. 19)
- 4/ Technikum Fryzjerskie dla młodzieży przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” z siedzibą w Łodzi, ul. Piotrkowska 102, na podstawie decyzji Prezydenta Miasta Łodzi Nr ew. Ed.VII.4321-89/2004 z dnia 27 kwietnia 2004 r. o nadaniu uprawnień szkoły publicznej (k.12) i zaświadczenia Nr ew. ES.VIII.4320-109/sz.n./2003 z dnia 27 kwietnia 2004 r. o wpisie do prowadzonej przez Prezydenta Miasta Łodzi ewidencji szkół niepublicznych (k. 20)
 - 5/ Policealną Szkołę Fryzjerską dla dorosłych przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” z siedzibą w Łodzi, ul. Piotrkowska 102, na podstawie decyzji Prezydenta Miasta Łodzi Nr ew. Ed.VII.4321-93/2004 z dnia 27 kwietnia 2004 r. o nadaniu uprawnień szkoły publicznej (k. 13) i zaświadczenia Nr ew. EKF-VI-4320-35-sz.n./2001 z dnia 27 kwietnia 2004 r. o wpisie do prowadzonej przez Prezydenta Miasta Łodzi ewidencji szkół niepublicznych (k. 21)
 - 6/ Policealną Szkołę Fryzjerską dla młodzieży przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” z siedzibą w Łodzi, ul. Piotrkowska 102, na podstawie decyzji Prezydenta Miasta Łodzi Nr ew. Ed.VII.4321-92/2004 z dnia 27 kwietnia 2004 r. o nadaniu uprawnień szkoły publicznej (k. 14) i zaświadczenia Nr ew. EKF-VI-4320-66-sz.n./2001 z dnia 27 kwietnia 2004 r. o wpisie do prowadzonej przez Prezydenta Miasta Łodzi ewidencji szkół niepublicznych (k. 22)
 - 7/ Szkołę Policealną Kosmetyczną dla dorosłych przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” z siedzibą w Łodzi, ul. Piotrkowska 102, na podstawie decyzji Prezydenta Miasta Łodzi Nr ew. Ed.VII.4321-91/2004 z dnia 27 kwietnia 2004 r. o nadaniu uprawnień szkoły publicznej (k.15) i zaświadczenia Nr ew. Nr ew. EKF-sz.n.144/00 z dnia 27 kwietnia 2004 r. o wpisie do prowadzonej przez Prezydenta Miasta Łodzi ewidencji szkół niepublicznych (k. 23)
 - 8/ Szkołę Policealną Kosmetyczną dla młodzieży przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” z siedzibą w Łodzi, ul. Piotrkowska 102, na podstawie decyzji Prezydenta Miasta Łodzi Nr ew. Ed.VII.4321-90/2004 z dnia 27 kwietnia 2004 r. o nadaniu uprawnień szkoły publicznej (k. 16) i zaświadczenia Nr ew. EKF-VI-4320-67-sz.n./2001 z dnia 27 kwietnia 2004 r. o wpisie do prowadzonej przez Prezydenta Miasta Łodzi ewidencji szkół niepublicznych (k. 24).

W celu nawiązania stosunku zobowiązaniowego z konsumentami (Słuchaczami i Uczniami szkół) Joanna Miller stosuje następujące druki umowne zawierające warunki kształcenia w poszczególnych szkołach: umowa dotycząca kształcenia w Liceum Profilowanym o profilu usługowo-gospodarczym (kosmetyczno-fryzjerskim) przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” w Łodzi w formie zaocznej (k. 25), umowa dotycząca kształcenia w Liceum Profilowanym o profilu usługowo-gospodarczym (kosmetyczno-fryzjerskim) przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” w Łodzi w formie młodzieżowej (k. 26), umowa dotycząca kształcenia w Technikum Fryzjerskim przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” w Łodzi w formie zaocznej (k. 27), umowa dotycząca kształcenia w Technikum Fryzjerskim przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” w Łodzi w formie młodzieżowej (k. 28), umowa dotycząca kształcenia w Szkole Policealnej Fryzjerskiej przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” w Łodzi w formie zaocznej (k. 29), umowa dotycząca kształcenia w Szkole Policealnej Fryzjerskiej przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” w Łodzi w formie młodzieżowej (k. 30), umowa dotycząca kształcenia w Szkole Policealnej Kosmetycznej przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” w Łodzi w formie zaocznej (k. 31), umowa dotycząca kształcenia

w Szkole Policealnej Kosmetycznej przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” w Łodzi w formie młodzieżowej (k. 32).

Ww. druki umowne są wzorcem umowy w rozumieniu art. 384 § 1 Kodeksu cywilnego. Zgodnie z treścią tego przepisu wzorcem umowy jest „Ustalony przez jedną ze stron wzorzec umowy, w szczególności warunki umów, wzory umów, regulaminy (...)”. Ww. umowy zostały ustalone przez Joannę Miller jednostronnie, a Słuchacze/Uczniowie nie mają wpływu na treść postanowień umownych. W opracowanych formularzach znajduje się jedynie puste miejsce na wpisanie daty zawarcia umowy oraz danych konsumenta, z którym jest zawierana umowa.

Przedmiotowe wzorce umów zawierają następujące postanowienia:

- 1/ na wstępie określenie, że umowa zawierana jest pomiędzy Liceum Profilowanym o profilu usługowo-gospodarczym (kosmetyczno-fryzjerskim) przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” w Łodzi, Technikum Fryzjerskim przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” w Łodzi, Szkołą Policealną Fryzjerską przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” w Łodzi, Szkołą Policealną Kosmetyczną przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” w Łodzi, reprezentowanymi przez Dyrektora mgr Grażynę Miller, a konsumentem zainteresowanym kształceniem w ww. szkołach,
- 2/ w § 3 ust. 4 zdanie drugie postanowienie o treści: „W przypadku zwłoki Słuchacz zobowiązany jest do zapłaty kary umownej tj. 2 % danego czesnego za jeden dzień zwłoki” lub „W przypadku zwłoki Uczeń zobowiązany jest do zapłaty kary umownej tj. 2 % danego czesnego za jeden dzień zwłoki”,
- 3/ w § 4 postanowienie o treści: „Wpłacone należności nie podlegają zwrotowi tj. wpisowe oraz czesne”,
- 4/ w § 5 postanowienie o treści: „ (...) Szkoła zastrzega sobie możliwość zmiany wysokości czesnego, w tym częstotliwości dokonywanych przez Słuchaczy wpłat oraz innych warunków umowy, poprzez wywieszenie pisemnego ogłoszenia na gablocie w holu i sekretariacie lub ustnego powiadomienia przez osobę upoważnioną, skutkującego zmianą treści umowy” lub „ (...) Studium zastrzega sobie możliwość zmiany wysokości czesnego, w tym częstotliwości dokonywanych przez Słuchaczy wpłat oraz innych warunków umowy, poprzez wywieszenie pisemnego ogłoszenia na gablocie w holu i sekretariacie lub ustnego powiadomienia przez osobę upoważnioną, skutkującego zmianą treści umowy”, lub „ (...) Szkoła zastrzega sobie możliwość zmiany wysokości czesnego, w tym częstotliwości dokonywanych przez Uczniów wpłat oraz innych warunków umowy, poprzez wywieszenie pisemnego ogłoszenia na gablocie w holu i sekretariacie lub ustnego powiadomienia przez osobę upoważnioną, skutkującego zmianą treści umowy” lub „ (...) Studium zastrzega sobie możliwość zmiany wysokości czesnego, w tym częstotliwości dokonywanych przez Uczniów wpłat oraz innych warunków umowy, poprzez wywieszenie pisemnego ogłoszenia na gablocie w holu i sekretariacie lub ustnego powiadomienia przez osobę upoważnioną, skutkującego zmianą treści umowy”.

Prezes ustalił następujący stan prawny:

Zgodnie z art. 82 ust. 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn. Dz.U. z 1996 r. Nr 67, poz. 329, ze zm.) osoby fizyczne mogą zakładać szkoły i placówki niepubliczne po uzyskaniu wpisu do ewidencji prowadzonej przez jednostkę samorządu terytorialnego obowiązana do prowadzenia odpowiedniego typu publicznych szkół i placówek.

Joanna Miller została wpisana do ewidencji szkół niepublicznych prowadzonych przez Prezydenta Miasta Łodzi pod numerami ewidencyjnymi wskazanymi w zaświadczeniach o wpisie do ww. ewidencji (k-ty 17-24).

Przepis art. 82 ust. 3 a pkt 4 cytowanej wyżej ustawy o systemie oświaty stanowi, że „Zaświadczenie o wpisie do ewidencji (...) zawiera: osobę prawną lub fizyczną prowadzącą szkołę lub placówkę”. Stosownie do tego przepisu we wszystkich wskazanych wyżej zaświadczeniach osoba prowadząca szkołę została zidentyfikowana jako: Joanna Miller zamieszkała w Łodzi przy ul. Gorkiego 6/8 m. 51.

Joanna Miller świadczy usługi edukacyjne polegające na kształceniu Uczniów i Słuchaczy w szkołach niepublicznych, którym Prezydent Miasta Łodzi nadał uprawnienia szkół publicznych, zgodnie z art. 7 ust. 3 ww. ustawy o systemie oświaty (k-ty 9 -16). Joanna Miller świadczy usługi edukacyjne we własnym imieniu, zawodowo, odpłatnie, w sposób zorganizowany i ciągły. Zobowiązanie ma charakter trwały, rozciągnięty w czasie przez okres nauki. Słuchacze/Uczniowie zobowiązani są do wniesienia wpisowego i płacenia czesnego za naukę.

Usługi edukacyjne są usługami o charakterze użyteczności publicznej. Ten szczególny charakter usług edukacyjnych potwierdził Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w wyroku z dnia 5 lutego 2003 r., sygn. akt XVII Ama 36/02 – w którym stwierdza się „Usługi edukacyjne o charakterze zarobkowym świadczone przez szkołę wyższą, są działalnością o charakterze użyteczności publicznej (...)”.

Na podstawie art. 83 a ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn. Dz. U. z 1996 r. Nr 67, poz. 329, ze zm.) prowadzenie szkoły (...) nie jest działalnością gospodarczą.

Zgodnie z art. 4 pkt 1a ustawy o okik, ilekroć w ustawie jest mowa o przedsiębiorcy rozumie się przez to „osobę fizyczną, osobę prawną, a także jednostkę organizacyjną nie mającą osobowości prawnej, organizującą lub świadczącą usługi o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów o działalności gospodarczej”.

Na podstawie art. 43² § 1 Kodeksu cywilnego przedsiębiorca działa pod firmą. Art. 43³ § 2 Kodeksu cywilnego stanowi, że firma nie może wprowadzać w błąd, w szczególności co do osoby przedsiębiorcy, przedmiotu działalności przedsiębiorcy, miejsca działalności, źródeł zaopatrzenia. Art. 43⁴ Kodeksu cywilnego stanowi, iż firmą osoby fizycznej jest jej imię i nazwisko. Nie wyklucza to włączenia do firmy pseudonimu lub określeń wskazujących na przedmiot działalności przedsiębiorcy, miejsce jej prowadzenia oraz innych określeń dowolnie obranych.

Postanowienie o treści: „Za każdy dzień zwłoki w uregulowaniu należności sprzedający zapłaci 2% odsetek” zostało wpisane w dniu 20 sierpnia 2004 r. do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, na mocy wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Sygn. Akt XVII Amc 39/03 z dnia 26 kwietnia 2004r.

Postanowienie o treści: „Płatność za kurs: po dokonaniu wpłaty pieniądze nie ulegają zwrotowi” zostało w dniu 14 sierpnia 2003 r. wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, na mocy wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Sygn. Akt XVII Amc 34/01 z dnia 24 czerwca 2003 r.

Art. 384¹ Kodeksu cywilnego ustala, że wzorzec wydany w czasie trwania stosunku umownego o charakterze ciągłym wiąże drugą stronę, jeżeli zostały zachowane wymagania

określone w art. 384 Kodeksu cywilnego i strona nie wypowiedziała umowy w najbliższym terminie wypowiedzenia. Zgodnie z treścią art. 384 Kodeksu cywilnego konsument jest związany wzorcem umowy wydanym w czasie trwania stosunku umownego o charakterze ciągłym jeżeli wzorzec umowy ustalony przez jedną ze stron umowy zostanie mu doręczony przy zawarciu umowy. Obowiązek doręczenia nie dotyczy umów zawieranych z konsumentami w drobnych, bieżących sprawach życia codziennego (art. 384 § 2 zdanie drugie Kodeksu cywilnego) określanych w piśmiennictwie jako umowy bagatelne (E. Łętowska, Prawo umów konsumenckich, wydanie 2, Wydawnictwo C.H. Beck 2002, s.313). W doktrynie przyjmuje się, że „(...) wydanie wzorca może nastąpić jako wydanie wzorca po raz pierwszy lub jako zmiana wzorca umowy, któremu był poddany pierwotny stosunek umowy (...)” (E. Łętowska, Prawo umów konsumenckich, wydanie 2, Wydawnictwo C.H. Beck 2002, s. 323).

Prezes Urzędu zważył, co następuje:

Art. 23a ust. 1 ustawy o okik stanowi, że przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy. Nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów.

Zgodnie z art. 23a ust. 2 ustawy o okik za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, nieuczciwą lub wprowadzającą w błąd reklamę i inne czyny nieuczciwej konkurencji godzące w zbiorowe interesy konsumentów.

Zgodnie z art. 23 ust. 1 ustawy o okik przesłankami zaistnienia zakazanej praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów są:

- 1) działanie przedsiębiorcy,
- 2) noszące znamiona bezprawności,
- 3) godzące w zbiorowy interes konsumentów.

Jak zostało wykazane Joanna Miller jest osobą fizyczną, prowadzącą szkoły niepubliczne, wpisaną do ewidencji szkół niepublicznych prowadzonych przez Prezydenta Miasta Łodzi pod wskazanymi wyżej numerami ewidencyjnymi wymienionymi w zaświadczeniach o wpisie do ewidencji, stanowiących materiał dowodowy w niniejszej sprawie.

Przedmiotem działalności Joanny Miller jest świadczenie usług edukacyjnych o charakterze użyteczności publicznej, nie będących działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 173, poz.1807).

Prezes Urzędu stwierdził, że Joanna Miller jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 pkt 1a ustawy o okik.

Tym samym pierwsza przesłanka została spełniona.

W Małej Encyklopedii Prawa bezprawność została zdefiniowana jako niezgodność z jakimkolwiek obowiązującym przepisem prawa (Mała Encyklopedia Prawa, PWN, Warszawa 1980, s. 46 i 47). Chodzi więc o sprzeczność z szeroko rozumianym porządkiem prawnym jako całością. Istotnym jest również fakt, iż bezprawność jest czynnikiem o charakterze obiektywnym, niezależnym od wystąpienia szkody, czy od zamiaru podmiotu dopuszczającego się działań bezprawnych.

Analiza wskazanego wyżej stanu faktycznego i prawnego prowadzi do następujących wniosków:

1. W zakresie kwestionowanego zapisu, iż umowę zawiera szkoła, a nie Joanna Miller zam. w Łodzi przy ul. Gorkiego 6/8 m. 51, która jest rzeczywistym podmiotem praw i obowiązków wynikających z tego stosunku prawnego, co jest niezgodne z art. 43³ § 2 Kodeksu cywilnego, Prezes Urzędu stwierdził co następuje:

Stosownie do przepisów art. 43² § 1 Kodeksu cywilnego przedsiębiorca powinien działać pod firmą. Oznacza to, iż wszelkie czynności prawne w ramach prowadzonej przez niego działalności muszą być dokonywane pod tą firmą. Jedną z głównych czynności prawnych dokonywanych w ramach świadczenia usług, w tym usług edukacyjnych, jest zawieranie umów z klientami, w tym przypadku słuchaczami i uczniami. Co za tym idzie, zawieranie tych umów powinno się odbywać pod firmą.

Firma przedsiębiorcy, jak wskazuje art. 43³ Kodeksu cywilnego, pełni taką samą funkcję, jak imię i nazwisko osoby fizycznej. Co za tym idzie, musi być wystarczająco odmienna od innych firm, by nie wprowadzać w błąd, w szczególności co do osoby przedsiębiorcy, przedmiotu działalności przedsiębiorcy, miejsca działalności, źródeł zaopatrzenia. Fakty, w odniesieniu do których firma nie może wprowadzać w błąd, zostały w przepisie art. 43³ Kodeksu cywilnego wyliczone przykładowo. Co za tym idzie firma nie może wprowadzać w błąd co do żadnych okoliczności prowadzenia działalności przez przedsiębiorcę. Celem firmy jest umożliwienie identyfikacji podmiotu prawa, który występuje na rynku.

Art. 43⁴ Kodeksu cywilnego stanowi, iż firmą osoby fizycznej jest jej imię i nazwisko, ale nie wyklucza to, dla większej precyzji i zwiększenia możliwości identyfikacji podmiotu, włączenia do firmy innych elementów, takich jak pseudonim, określenie wskazujące na przedmiot działalności, miejsce jej prowadzenia bądź innych określeń.

Prezes Urzędu stwierdził, że firmą w niniejszej sprawie jest Joanna Miller. Tym samym niedopuszczalne jest podawanie w umowach wzorcowych zawieranych ze Słuchaczami/Uczniami (konsumentami) szkół prowadzonych przez Joannę Miller, iż podmiotem zobowiązanym z niniejszej umowy jest Liceum Profilowane o profilu usługowo-gospodarczym (fryzjersko-kosmetycznym) przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” w Łodzi, Technikum Fryzjerskie przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” w Łodzi, Szkoła Policealna Fryzjerska przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” w Łodzi, czy Szkoła Policealna Kosmetyczna przy Europejskim Studium Zawodowym „Anagra” w Łodzi. Takie działanie przedsiębiorcy bez wątpienia wprowadza konsumenta w błąd, ponieważ sugeruje, iż to ww. szkoły są podmiotem praw i obowiązków płynących z zawartej umowy. W żadnym wzorcu nie występowało stwierdzenie, że to Joanna Miller jest stroną umowy.

Konsument zawierający umowę zasługuje na szczególną ochronę, ponieważ jest słabszą stroną występującą w obrocie prawnym. Informacja co do tego, kto jest stroną zawieranej przez niego umowy jest podstawowa i bardzo istotna. Pewność obrotu i możliwość realizowania jakichkolwiek praw wynikających ze stosunku prawnego jest zagwarantowana tylko wtedy, gdy konsument wie, z kim zawiera umowę.

Biorąc powyższe pod uwagę Prezes Urzędu stwierdził, że działanie Joanny Miller nosiło znamiona bezprawności.

2. Kwestionowany zapis § 3 ust. 4 zdanie drugie wzorców umów o treści: „W przypadku zwłoki Słuchacz zobowiązany jest do zapłaty kary umownej tj. 2 % danego czesnego za jeden dzień zwłoki” lub „W przypadku zwłoki Uczeń zobowiązany jest do zapłaty kary umownej tj. 2 % danego czesnego za jeden dzień zwłoki” jest podobny do postanowienia

wzorców umów wpisanego do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego. Postanowienie wpisane do rejestru w dniu 20 sierpnia 2004 r. (wyrok Sądu Okręgowego - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 26 kwietnia 2004 r. sygn. akt. Amc 39/03) brzmi: „Za każdy dzień zwłoki w uregulowaniu należności sprzedający zapłaci 2% odsetek”. Obydwa postanowienia - stosowane we wzorcach umów przez Joannę Miller i cytowane postanowienie wpisane do rejestru - różnią się literalnie, są jednak tożsame w treści.

Kodeks cywilny w sposób ogólny – abstrakcyjny wskazuje w art. 385¹ i 385³ model zachowań, które są niedozwolone w przypadku zawierania umów z konsumentami z wykorzystaniem wzorca. Wpisanie postanowienia wzorca umowy do rejestru powoduje, że każde postanowienie umowne dotyczące zachowania opisanego w tej klauzuli jest niedozwolone, bez względu na sposób sformułowania samego zapisu. Klauzule wpisane do rejestru spełniają taką samą rolę jak przepisy prawa, a co za tym idzie, stosuje się do nich reguły interpretacji prawa (t. j. wykładnię językową, funkcjonalną, systemową).

Wskazane wyżej postanowienia nakładają na konsumenta obowiązek zapłaty 2 % odsetek dziennie za każdy dzień zwłoki w spełnieniu świadczenia pieniężnego. Odsetki stanowią wynagrodzenie za korzystanie z cudzych pieniędzy (A. Brzozowski w: Kodeks cywilny. Komentarz. Tom I pod red. K. Pietrzykowskiego, Warszawa 2002, s. 710 –711). Wysokość odsetek powinna być ustalona racjonalnie. Punktem odniesienia może być wysokość odsetek ustawowych. Aktualnie od dnia 10 stycznia 2005 r. odsetki ustawowe wynoszą 13,5 % w stosunku rocznym - zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 4 stycznia 2005 r. w sprawie określenia wysokości odsetek ustawowych (Dz. U. z 2005 r. Nr 3 poz. 16). Wysokość odsetek za zwłokę 2% dziennie za każdy dzień zwłoki jest bardzo wygórowana w porównaniu z obowiązującą wysokością odsetek ustawowych. Odsetki w takiej wysokości jednoznacznie wskazują na ich represyjny charakter. Działanie takie narusza dobre obyczaje takie jak rzetelność i uczciwość kupiecka, a także rażąco narusza interesy konsumenta.

Jak zostało powyżej wykazane, zapis o treści „W przypadku zwłoki Słuchacz zobowiązany jest do zapłaty kary umownej tj. 2 % danego czesnego za jeden dzień zwłoki” lub „W przypadku zwłoki Uczeń zobowiązany jest do zapłaty kary umownej tj. 2 % danego czesnego za jeden dzień zwłoki” pomimo różnic literalnych, jest postanowieniem wzorca umownego wpisanym do rejestru.

W związku z powyższym Prezes Urzędu stwierdził, że działania Joanny Miller nosiły znamiona bezprawności.

3. Kwestionowany zapis § 4 wzorców umów o treści „Wpłacone należności nie podlegają zwrotowi tj. wpisowe oraz czesne” jest podobny do postanowienia wzorców umów wpisanego do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego. Klauzula wpisana do rejestru brzmi: „Płatność za kurs: po dokonaniu wpłaty pieniądze nie ulegają zwrotowi”. Powyższe postanowienie zostało uznane za niedozwoloną klauzulę umowną mocą wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 24 czerwca 2003 r. (sygn. akt XVII Amc 34/01) i wpisane do rejestru z dniem 14 sierpnia 2003 r. Oba postanowienia różnią się literalnie, są jednak tożsame w treści.

Oba przywołane powyżej zapisy wprowadzają ogólną regułę nie zwracania konsumentowi wpłaconych pieniędzy (pojęcia „pieniędzy” i „należności” są bowiem znaczeniowo tożsame, chodzi o spełnione przez konsumenta świadczenie pieniężne), bez względu na

przyczynę i termin rezygnacji. Zapisy te również nie różnicują sytuacji konsumenta z punktu widzenia wielkości spełnionego świadczenia. Zdaniem Prezesa Urzędu zapis umowny wprowadzony przez Joannę Miller jest sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interes konsumenta. Brak możliwości otrzymania przez konsumenta wpłaconych pieniędzy jest nieadekwatny do ochrony przedsiębiorcy przed pochopnymi decyzjami i działaniami konsumenta. Postanowienie umowne wprowadzające generalną zasadę nie zwracania stronie umowy ceny pomimo nie korzystania z przedmiotu umowy narusza zasady współzycia społecznego oraz godzi w takie wartości jak zaufanie stron kontraktu, życzliwość i uczciwość.

Jak zostało powyżej wykazane, zapis o treści „Wpłacone należności nie podlegają zwrotowi tj. wpisowe oraz czesne”, pomimo różnic literalnych, jest postanowieniem wzorca umownego wpisanym do rejestru.

W związku z powyższym Prezes Urzędu stwierdził, że działania Joanny Miller nosiły znamiona bezprawności.

4. Kwestionowany zapis § 5 wzorca umowy o treści:

„ (...) Szkoła zastrzega sobie możliwość zmiany wysokości czesnego, w tym częstotliwości dokonywanych przez Słuchaczy wpłat oraz innych warunków umowy, poprzez wywieszenie pisemnego ogłoszenia na gablocie w holu i sekretariacie lub ustnego powiadomienia przez osobę upoważnioną, skutkującego zmianą treści umowy”; „ (...) Studium zastrzega sobie możliwość zmiany wysokości czesnego, w tym częstotliwości dokonywanych przez Słuchaczy wpłat oraz innych warunków umowy, poprzez wywieszenie pisemnego ogłoszenia na gablocie w holu i sekretariacie lub ustnego powiadomienia przez osobę upoważnioną, skutkującego zmianą treści umowy”; „ (...) Szkoła zastrzega sobie możliwość zmiany wysokości czesnego, w tym częstotliwości dokonywanych przez Uczniów wpłat oraz innych warunków umowy, poprzez wywieszenie pisemnego ogłoszenia na gablocie w holu i sekretariacie lub ustnego powiadomienia przez osobę upoważnioną, skutkującego zmianą treści umowy”; „ (...) Studium zastrzega sobie możliwość zmiany wysokości czesnego, w tym częstotliwości dokonywanych przez Uczniów wpłat oraz innych warunków umowy, poprzez wywieszenie pisemnego ogłoszenia na gablocie w holu i sekretariacie lub ustnego powiadomienia przez osobę upoważnioną, skutkującego zmianą treści umowy”

jest sprzeczny z art. 384¹ i art. 384 Kodeksu cywilnego i tym samym jest bezprawny.

W przypadku kształtowania stosunku prawnego pomiędzy przedsiębiorcą a konsumentem przy użyciu wzorca umowy doręczenie, zgodnie z art. 384 Kodeksu cywilnego (do którego odwołuje się ww. art. 384¹), jest jedynym skutecznym sposobem zawarcia umowy z użyciem wzorca. Doręczenie ma nastąpić, zgodnie z brzmieniem ww. przepisu, przy zawarciu umowy. Stanowi ono najpewniejszy i zarazem najdogodniejszy dla drugiej strony sposób poinformowania jej o wzorcu. Innym sposobem jest stworzenie możliwości zapoznania się z treścią wzorca w łatwy sposób (udostępnienie wzorca w miejscu łatwo dostępnym dla kontrahentów proponenta np. wywieszenie wzorca w ogólnie dostępnym pomieszczeniu). Należy jednak zaznaczyć, iż zgodnie z art. 384 § 2 zdanie drugie Kodeksu cywilnego „Nie dotyczy to jednak umów zawieranych z udziałem konsumentów, z wyjątkiem umów powszechnie zawieranych w drobnych bieżących sprawach życia codziennego” (tzw. umów bagatelnych). Umowa dotycząca kształcenia w szkołach prowadzonych przez Joannę Miller nie jest umową bagatelną. Nie jest to umowa zawierana codziennie w celu zaspokojenia bieżących spraw, a wysokość czesnego nie jest

kwotą drobną. W związku z powyższym Prezes Urzędu stwierdził, że istnieje obowiązek doręczenia przez Joannę Miller wzorca umowy – Słuchaczowi i Uczniowi.

Wynikający z art. 384¹ Kodeksu cywilnego wymóg doręczenia obowiązuje również w przypadku wydania nowego wzorca lub zmiany już istniejącego w czasie trwania stosunku prawnego o charakterze ciągłym, nastawionego na trwanie, którego swoistym sposobem zakończenia jest wypowiedzenie. Jak wykazano wyżej, oceniane wzorce umów dotyczą stosunków umownych o charakterze ciągłym. Doręczenie wzorca polega na wręczeniu lub przesłaniu za potwierdzeniem odbioru konsumentowi dokumentu obejmującego całość wzorca, to jest nie tylko umowy wzorcowej, ale również innych dokumentów jak regulaminy, zarządzenia, warunki ogólne, itp. akty, do których odwołuje się wspomniana umowa. Powyższy obowiązek w takim samym stopniu dotyczy wzorca istniejącego, jak i jego zmian. Nie jest dopuszczalne w przedmiotowej sprawie doręczenie wyciągu wzorca lub informacji o jego istnieniu, ustne powiadomienie przez osobę upoważnioną, lub obwieszczenie na tablicy ogłoszeń (porównaj: Wojciech Popiołek, Kodeks cywilny, Komentarz, Tom 1, Wydawnictwo C.H. BECK, Warszawa 2002, 3. wydanie, s. 791).

Stosując postanowienia wzorców umów w cytowanym wyżej brzmieniu Joanna Miller wyłączyła, wynikający z przepisów art. 384¹ i art. 384 Kodeksu cywilnego, ustawowy obowiązek doręczania konsumentom – Słuchaczom i Uczniom zmienionego wzorca umowy, dotyczącego kształcenia w prowadzonych przez nią szkołach, w zakresie zmiany wysokości czesnego, częstotliwości dokonywanych przez Uczniów i Słuchaczy wpłat oraz innych warunków umowy.

W związku z powyższym Prezes Urzędu stwierdził, że działania Joanny Miller nosiły znamiona bezprawności.

Tym samym druga przesłanka została spełniona.

Każde działanie bezprawne w ramach danego stosunku prawnego godzi w interesy drugiej strony kontraktu. Przepisy prawa o charakterze bezwzględnie obowiązującym wprowadzono bowiem do porządku prawnego po to, by chronić dobro zasługujące na szczególną ochronę.

Przepisy ustawy o okik nie definiują pojęcia zbiorowego interesu konsumentów. Z całą pewnością mamy do czynienia z takim interesem, gdy działania przedsiębiorcy dotyczą zbiorowości i mogą dotknąć każdego potencjalnego konsumenta, czyli są powszechne. W przedmiotowej sprawie za taką zbiorowość należy uznać zarówno konsumentów – Uczniów i Słuchaczy, którzy kształcą się w którejkolwiek ze szkół prowadzonych przez Joannę Miller, a także każdego potencjalnego konsumenta, który był, jest lub będzie zainteresowany podjęciem nauki w ww. szkołach. Powszechny charakter usług edukacyjnych świadczonych przez Joannę Miller potwierdza fakt, że w niniejszej sprawie mamy do czynienia ze zbiorowym interesem konsumentów.

Prezes Urzędu stwierdził, że wykazane wyżej bezprawne działanie godzi w zbiorowy interes konsumentów.

Tym samym trzecia przesłanka została spełniona.

Prezes Urzędu uznał, że zachowanie Joanny Miller jako przedsiębiorcy nosiło znamiona bezprawności i godziło w zbiorowe interesy konsumentów. Dlatego też należało je uznać za wypełniające wszystkie przesłanki praktyki opisanej w art. 23 a ust. 1 i ust. 2 ustawy o okik.

W toku postępowania Prezesowi Urzędu przedstawiono dowody potwierdzające fakt, iż Joanna Miller zmodyfikowała treść wzorców umów, które stosuje przy zawieraniu nowych umów od dnia 15 marca 2005 r. Prezes Urzędu uznał za nie wiarygodne dowody doręczenia aneksów do zawartych umów, przedstawione w piśmie z dnia 30 marca 2005r. Są to: lista osób, którym doręczono aneksy do umów (k. 77-79) oraz kserokopia pocztowej książki nadawczej jako dowód nadania listów poleconych do Słuchaczy i Uczniów (k. 80-88). Joanna Miller nie przedstawiła Prezesowi Urzędu żadnego wiarygodnego dokumentu, na podstawie którego ustalić by można rzeczywistą liczbę osób kształcących się w prowadzonych przez nią szkołach. Na podstawie dostarczonych dowodów nie jest możliwe stwierdzenie, czy doszło do aneksowania wszystkich zawartych umów. Ponadto przedstawiona lista osób, którym doręczono aneksy (k. 77-79) oraz lista osób w pocztowej książce nadawczej, do których wysłano aneksy listem poleconym (k. 80-88) różnią się tak liczbą wymienionych tam osób jak i danymi wskazującymi imię i nazwisko Ucznia/Słuchacza.

W związku z powyższym Prezes Urzędu nie stwierdził, że doszło do usunięcia skutków stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów w stosunku do osób, które w dniu wszczęcia postępowania miały podpisane umowy dotyczące kształcenia w prowadzonych przez Joannę Miller szkołach.

Wobec stwierdzenia zaistnienia praktyk, o których mowa w art. 23a ust. 1 i ust. 2 ustawy o oik Prezes Urzędu orzekł jak w pkt I, II, III i IV sentencji.

Stosownie do treści art. 78 ust. 1 ustawy o ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura w Łodzi.

*Z upoważnienia
Prezesa Urzędu
Ochrony Konkurencji i Konsumentów
Dyrektor Delegatury w Łodzi*

Iwona Bielska

Otrzymuje:

Adwokat Piotr Kona
Kancelaria Adwokacka
ul. Piotrkowska 112
90-007 Łódź

pełnomocnik:

Joanny Miller zam. w Łodzi, ul. Gorkiego 6/8 m. 51